

at dømme gerningsmænd, der har begået lovovertrædelser i en tilstand, der er betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner, til anbringelse i en socialpædagogisk behandlingsinstitution eller til behandling i en sådan institution.

4.1.3. Afsoning

I alle sager, hvor unge under 18 år er idømt ubetinget frihedsstraf, skal det vurderes, om der er grundlag for at anbringe de pågældende på behandlingsinstitution eller lignende efter straffelovens § 49, stk. 2.

Anbringelse efter straffelovens § 49, stk. 2, kan betinges af en række vilkår. Ud over vilkår om ikke at begå strafbart forhold, kan der være tale om begrænsninger med hensyn til fravær fra anbringelsesstedet, vilkår om tilsyn og eventuelt om behandling.

I straffuldbyrdslovens § 78 – der fra 1. juli 2001 afløser den nugældende bestemmelse i straffelovens § 49, stk. 2 – er det i stk. 2 fastsat, at dømte under 18 år anbringes i institution mv. uden for fængsel eller arresthus, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod en sådan anbringelse.

4.2. Ekspertgruppens forslag

Et flertal i ekspertgruppen har som nævnt ovenfor i pkt. 3.1. foreslået, at en ungdomssanktion bør udformes som en særlig foranstaltning, der kort kan beskrives som en dom til længerevarende socialpædagogisk behandling, hvori der indgår et element af fastholdelse. Målgruppen er unge mellem 15 og 18 år, der har begået alvorlig kriminalitet, og som samtidig har et massivt socialpædagogisk behandlingsbehov.

Ekspertgruppen har i rapporten om ungdomskriminalitet redegjort for sine overvejelser om nogle mere overordnede spørgsmål i relation til spørgsmålet om indførelse af en ungdomssanktion, herunder bl.a. spørgsmålet om forholdet mellem behandling og straf og overvejelser om indførelse af en modtagepligt for amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner. Om disse mere overordnede overvejelser henvises til rapporten s. 123-133.

4.2.1. Målgruppe for en ungdomssanktion

Målgruppen for en ny ungdomssanktion bør efter ekspertgruppens opfattelse ikke kun fastlægges ud fra den kriminalitet, der begås, men også i lyset af behovet for en længerevarende, socialpædagogisk behandling.

På den baggrund har ekspertgruppen opstillet fire kriterier med henblik på afgrænsning af den personkreds, som ungdomssanktionen skal kunne anvendes

over for: Et objektivt alderskriterium, et kriterium, der knytter sig til gerningsmandens personlige forhold (»social profil«), et kriterium, der angår kriminalitetsart (kriminalitetskravet), og endelig et kriterium, der knytter sig til den straf, den unge lovovertræder ellers ville blive idømt (strafkravet).

Ungdomssanktionen tager sigte på unge, der er fyldt 15 år, og som endnu ikke er fyldt 18 år. Det er alderen på gerningstidspunktet, der er afgørende. Afviklingen af ungdomssanktionen kan – uanset om den unge giver samtykke – strække sig ud over det fyldte 18. år. Da ungdomssanktionens varighed er på 2 år, vil afviklingen af den række ud over det 18. år i alle de tilfælde, hvor den unge er fyldt 16 år eller 17 år på domstidspunktet.

I praksis vil det formentlig i almindelighed ikke komme på tale, at idømme en ungdomssanktion, hvis den tiltalte på domstidspunktet er fyldt – eller forholdsvist kort tid efter fylder – 18 år. Man kan dog forestille sig tilfælde, hvor de personlige forhold – herunder den tiltaltes mangel på modenhed – taler for ungdomssanktion i stedet for en fængselsstraf.

Det er af afgørende betydning, at myndighederne prioriterer en hurtig behandling af sager, hvor idømmelse af ungdomssanktion kommer på tale. I det omfang en byretsdom, der lyder på ungdomssanktion, af den dømte ankes til landsretten, bør der lægges særlig vægt på en hurtig behandling, således at den unge ikke i mellemtiden bliver for »gammel« til ungdomssanktionen.

For så vidt angår den »sociale profil« er målgruppen efter forslaget kendetegnet ved, at der er tale om unge med markante tilpasningsproblemer, dvs. unge med en mangelfuldt udviklet evne til at skabe normale sociale relationer, besvær med at orientere sig i normale sociale sammenhænge og ofte præget af et højt angstniveau med deraf følgende uhensigtsmæssige og grænseoverskridende reaktionsformer, herunder kriminelle handlinger af særlig voldsom eller voldelig karakter. Deres adfærd er i mange tilfælde karakteriseret ved, at de – typisk i forbindelse med, at de færdes i grupper – ved truende eller lignende aggressiv adfærd optræder på en måde, der skaber frygt og utryghed i de områder, hvor de færdes.

Anvendelse af ungdomssanktionen forudsætter efter forslaget, at foranstaltningen må anses for formålstjenlig til at imødekomme den unges særlige behov for behandling, og hovedformålet med ungdomssanktionen vil være at varetage det individualpræventive formål med at straffe: At undgå at den unge begår ny kriminalitet. Det vil således være en forudsætning for an-